

Ein Land, ein Volk, ein Richter

Column 1/4-2007
Tom Eijsbouts

PD 3 juli 2007

van zulke onpure types. De sleutel kwam in handen van het Duitse federale grondwetshof in Karlsruhe.

Dinsdag tikte deze grondwetsrechter de Duitse wetgever op de vingers omdat die te gemakkelijk het Verdrag van Lissabon heeft goedgekeurd. Zo wordt eigenlijk een beveiliging die bedoeld was tegen nieuwe Hitlers, ingezet tegen de Europese integratie. Er moet nu eerst een wet komen waarin de Duitse politiek zichzelf effectiever beveiligt tegen sluipende bevoegdheden van de Europese Unie en tegen bedreigingen van de Duitse identiteit, vindt het hof.

Dit Duitse grondwetshof heeft in de afgelopen decennia school gemaakt met zijn opwellingen van argwaan jegens Brussel in naam van het Duitse volk. Het heeft ook een belangrijke rol genomen in het relativeren van de onvoorwaardelijke gelding van Europees recht.

Als wij zo'n hof hadden gehad, was de Haagse luitie liefde voor

Brussel misschien wat eerder doorgeprikt dan in 2005. Jammer alleen dat de rechters het preken niet kunnen laten en van grote woorden houden.

Mag ik de mop in herinnering roepen over de Fransman, de Brit en de Duitser die iets moesten schrijven over de kameel. De Fransman kwam al snel met *La vie amoureuse du chameau*, het liefdesleven van de kameel. De Brit had twee maanden later een boekje af getiteld *Camel and Camel Hunting*. De Duitser was na vijf jaar toe aan het elfde en laatste deel van zijn studie, onder de titel *Das Absolute Kameel*.

Het Duitse Hof oereert vele tientallen pagina's met als Leitmotiv het Duitse Volk. Dit Volk is de

Als wij zo'n hof hadden gehad, was de Haagse liefde voor Brussel misschien wat eerder doorgeprikt

ware bron van legitimiteit en daar kan geen Europees volk aan tippen, als het al zou kunnen bestaan. In een vorige beroemde uitspraak heette dat Duitse Volk nog 'homogeen', wat kritiek opleverde. Nu heet het Volk 'einhellig', dat betekent zoets als enig, uniek. Eigenlijk klinkt steeds Das absolute Volk door.

Terloops wordt in de uitspraak het Europees Parlement afgeserveerd. Dit parlement is 'noch in zijn samenstelling' noch in zijn bevoegdheidsbereik toegerust voor het nemen van representatieve en toerekenbare meerderheidsbesluiten... Het kan ook geen parlementaire regering dragen...

Dit lijkt me krampachtig en naïef, zoals ik al eens heb geschreven. Europa kan niet zonder de nationale staten en hun parlementen, maar ook niet zonder het Europees Parlement. Waarom toch zo zwart-wit? Het Duitse Hof vindt dat alleen de nationale parlementen Europa dragen (en in de perken houden),

namens hun volk. Als zij dat nalaten, zoals nu, dan moet de rechter zé berispen in naam van dat volk.

In het moderne Duitse staatsrecht heeft het volk wel een belangrijke plaats, maar wordt het toch met enige achterdocht bejegend. Dat is historisch begripelijk en verklaart misschien ook de neiging van de rechter om het weer in bescherming te nemen tegen de politici en hun Brusselse avonturen. Het is waar dat de mensen bij die vrijages wel eens in de kou staan.

Maar dat de Duitse rechter zich opwerpt als kampioen niet van het recht maar van de eenheid van land en volk, is toch wel opmerkelijk. Wie wil hoort de echo: Ein Land, ein Volk, ein Richter.

Tom Eijsbouts is hoogleraar Europees constitutioneel recht en zijn geschiedenis aan de Faculteit der Rechtsgeleerdheid van de Universiteit van Amsterdam.